

Zdravotní postižení u dospělých

1. BLOK

Postižení

- ❖ neexistuje jedna obecná definice
- ❖ rozdíly podle oblastí (školství, práce, zdravotnictví, soc. oblast)
- ❖ dříve – postižení jako kategorie, defekt → opatření (podle druhu a stupně)
- ❖ dnes – postižení jako dimenze, určitý rozměr života
- ❖ postižení je součástí lidského stavu
- ❖ *„Téměř každý bude v některé části života dočasně či trvale postižený a ti, kteří se dožijí stáří, budou zažívat narůstající obtíže vycházející ze zdravotního stavu“ (WHO 2011, s. 3)*

Postižení

„Stav trvalého a závažného snížení funkční schopnosti v důsledku nemoci, úrazu nebo vrozené vady.“

(ČR, zdravotnické pojištění)

„...dlouhodobý nebo trvalý stav, který nelze léčbou zcela odstranit, lze však nepříznivý dopad zdravotního postižení zmírnit soustavou promyšlených opatření.“

(Hartl, Hartlová, 2000)

Postižení dle WHO

❖ *„...částečné nebo úplné omezení schopnosti vykonávat některou činnost nebo více činností, které je způsobeno poruchou nebo dysfunkcí orgánu“ (WHO 1980)*

- ❖ *impairment* (Schädigung) – vada, poškození
- ❖ *disability* (Beeinträchtigung) – omezení, znevýhodnění
- ❖ *handicap* (Behinderung) – postižení

Postižení dle WHO

- ❖ Mezinárodní klasifikace funkčních schopností, disability a zdraví – MKF / *International Classification of Functioning, Disability and Health – ICF* (WHO 2001)
 - ❖ Zaměření na potenciál
 - ❖ Nové pojmy – **participace, aktivita**
 - ❖ Postižení vytváří podmínky (společnost)
 - ❖ Participace – zapojení člověka do životní situace
 - ❖ Aktivita – proces provádění nějakého úkolu či jednání (akce) člověkem
 - ❖ Dimenze prostředí – indiv. životní podmínky
-

Člověk s postižením – podle oblastí

- ❖ školství
 - ❖ Školský zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání
 - ❖ práce a zaměstnávání
 - ❖ Zákon o zaměstnanosti č. 435/2004 Sb.
 - ❖ sociální oblast
 - ❖ Zákon o sociálních službách č. 108/2006 Sb.
-

Dělení

- ❖ podle doby vzniku
 - ❖ podle druhu
 - ❖ podle stupně
 - ❖ (relativně) neměnný stav vs. progrese
 - ❖ typické pro určitý věk
 - ❖
-

Dospívání

- ❖ čas tělesného, duševního a sociálního dozrání
 - ❖ emancipace od závislostí na rodině, snaha o postupné „osamostatňování“ (vlastní názor, rozhodování, nesouhlas vs. potřeba pomoci, podpory)
 - ❖ navazování vztahů – co je „důležité“?
 - ❖ hledání vlastní identity a smyslu života
 - ❖ uvědomění vlastního postavení ve společnosti
 - ❖ představy o budoucnosti (profesní orientace)
-

Dospívání

- ❖ utváření vlastního hodnotového systému
 - ❖ napětí, nepochopení, konflikty
 - ❖ názorové rozdíly, soužití s rodiči – u lidí s postižením přetrvává déle
 - ❖ postoj rodičů k dospívajícím dětem – dospělost a nezávislost získáním i rizikem
 - ❖ dospívání dětí signálem vlastního stárnutí
 - ❖ dospívání dětí ztráta určitých jistot
 - ❖ specifika dospívání a osamostatňování mladých lidí s postižením
-

Dospělost

„...období svobody rozhodování spojeného s odpovědností za svá rozhodnutí a schopnost získat a plnit příslušné role“ (Vágnerová, M. 2004)

- ❖ mladá dospělost: 20-40 let
 - ❖ střední dospělost: 40-50 let
 - ❖ starší dospělost: 50-60 let
 - ❖ počátek dospělosti není jednoznačně vymezen
-

Dospělost

- ❖ biologické vymezení – fyzická zralost, sexuální zralost
- ❖ psychosociální vymezení – odlišný průběh
 - ❖ změna osobnosti – svoboda, rozhodování, ovládnání emocí
 - ❖ změny v socializačním rozvoji – vztahy (původní rodina, vrstevníci, nová rodina, interakce v práci)
 - ❖ ekonomická nezávislost
- ❖ Faktory:
 - ❖ ukončení studia (profesního vzdělání); získání práce, odchod od rodičů; dosažení plnoletosti (práva, povinnosti)

Obtíže v běžném životě

Jaké obtíže může mít

...člověk se zrakovým postižením?

<http://chodicilide.cz/pribeh-honzy-4/>

...člověk se sluchovým postižením?

<http://chodicilide.cz/pribeh-daniela-3/>

...člověk s tělesným postižením?

<http://chodicilide.cz/pribeh-petra-5/>

Znáte nějaké osobnosti s postižením?

HISTORIE... /... SOUČASNOST
ZAHRANIČÍ... /... U NÁS

Člověk s
tělesným
postižením

„I started calling myself a disabled woman, and a cripp. A good 13 years after 17-year-old me started saying cripp, it still horrifies people. I do it because it's a word that makes me feel strong and powerful.“

Stella Young, writing a letter to her 80-year-old self.

Stella Young

https://www.ted.com/talks/stella_young_i_m_not_your_inspiration_thank_you_very_much

Otázky do diskuse

- ❖ O čem bylo video?
- ❖ Co bylo poselstvím Stelly Young?
- ❖ Je u nás situace podobná/stejná?
- ❖ Zažili jste někdy situaci, kdy jste žasli nad chováním svého okolí k lidem s postižením?
- ❖ Co by bylo třeba udělat, aby se to změnilo?

Člověk se zrakovým postižením

"Jak šel čas, pomalu ale jistě jsem si uvědomoval, že se nemohu jen litovat, ale že chci svému okolí a hlavně sobě ukázat, že něco dokážu.,,

Jan Říha

Jan Říha

https://www.youtube.com/watch?v=6Rq_12gly4w

Člověk s mentálním postížením

*„Chci něco umět a
potřebuji něco
pořádného dělat.
Odborníci o mě říkají, že
mám mentální postižení
a poruchu autistického
spektra. Ale já to
neřeším.“*

Bořivoj

Pracovníci dílny

<http://www.vruzovemsadu.cz> (2010)

Život ve společnosti a lidé s postižením

- ❖ mezi adolescencí a mladou dospělostí – období sociální bezprizornosti, omezení trvalejších sociálních vazeb (zaměstnání, partneři, bydliště, kamarádi)
- ❖ postupná stabilizace, vyhranění životního stylu, hodnot, pozice ve společnosti
- ❖ ALE...!
- ❖ změna vztahu ke společenským normám, konec podřízenosti dospělé autoritě
- ❖ schopnost se hájit, vymezit hranice (chci/nechci)
- ❖ nezkušenost, neznalost (samostatného, sebeurčujícího života) – extrémně
- ❖ změna požadavků – od společnosti, od rodičů

Odvrácená strana pomoci

Samostatnost
versus
(příliš) péče

- ❖ rodiče vs. jejich postižené děti
- ❖ pomoc, doprovod vs. příliš moc (péče)
- ❖ ještě odpovědnost rodiče vs. už odpovědnost dítěte
- ❖ Co to znamená do budoucna?

<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1096060107-klic/215562221700005> (Klíč, 1.4.2015)

- ❖ Samostatnost, nezávislost

<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1096060107-klic/215562221700014> (Klíč, 7.10.2015)